

ДО
СЪСТАВА НА НАУЧНОТО ЖУРИ

определено със Заповед № 300/31.05.2021 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов” - Свищов

С Т А Н О В И Щ Е

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската
дейност (счетоводство)”

Изготвил становището: доц. д-р Камелия Димитрова Савова, УНСС - София, катедра „Счетоводство и анализ”, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност”, член на научното жури, съгласно Заповед № 300/31.05.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов” – Свищов.

Автор на дисертационния труд: Станислав Иванов Шишманов – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Счетоводна отчетност” при СА „Д. А. Ценов” - Свищов

Тема на дисертационния труд: „Актуални счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките”

Научен ръководител: доц. д-р Венцислав Вечев

Становището е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му в СА „Д. А. Ценов” – Свищов и приетата структура на становище, написано от член на жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в СА „Д. А. Ценов” – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 200 страници, съдържащи увод, основен текст, представен в три глави, заключение и библиография. Добавени са четири

боя приложения по темата в отделно книжно тяло. В автореферата и дисертационния труд е включена декларация за авторова оригиналност и достоверност на изследването.

В увода са определени **обекта и предмета на изследване, както и основната изследователска теза**. Обект е „банковата реализация на държавния и общинските бюджети в системата на банковите отчетно-обособени звена“. Предмет на дисертационния труд е са „счетоводните аспекти при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банки у нас“. Основна **цел на изследването** е да се очертаят актуалните счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети. Докторантът конкретизира седем задачи за постигане на поставената цел. Ясно са формулирани **обхвата и ограничителните условия на изследването**.

Преценката ми е, че формулираните общи постановки на дисертационния труд съответстват на темата му и са правилно определени. Това показва внимателно проучване на същността и проблемните области на касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети при счетоводното им интерпретиране, което е база за резултати от изследването с приносен характер.

Отделните части на структурата на дисертационния труд са във взаимна връзка и логическа последователност. **В първа глава** е представена теоретичната, приложната и законовата характеристика на бюджетната система в България. Изяснени са процесите за съставяне, приемане и отчитане на държавния бюджет. Дедуктивно е представена бюджетната класификация чрез структурата на бюджетните приходи и разходи (с.27 и сл.) Същият подход е приложени и при интерпретацията на общинските бюджети. На тази база са формулирани базови изводи, които предпоставят последващото изследване в дисертационния труд. Последната част на първа глава е за банковата система. Обосновано е участието на банките, в т.ч. и БНБ, при касовото изпълнение на бюджета. Открити са спецификите на банковия отчетен процес и са обобщени в изводи (с.66). **Втора глава** е за счетоводните аспекти на държавния бюджет в банковата система. Обстойно са разгледани видовете бюджетни приходи и на тази база е представена методологията за създаване на счетоводна информация за тях в банките. Изследователски е обвързана същността на банковата дейност с бюджетните приходи и разходи от теоретичен и приложен аспект. Акцентира се на единната сметка в касовото изпълнение на бюджета, системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА), сметките за създаване на счетоводна информация. Докторантът представя обоснован оптимизиран модел за отчитане на касовото изпълнение на бюджета в банковата система чрез включване на нови синтетични и аналитични сметки в сметкоплана на банките,

което принос в счетоводната теория и практика по разглежданата проблематика. Достойнство на дисертационния труд е актуалният въпрос за отчитане на средствата от Европейския съюз и чуждите средства на бюджетните организации в банките. Изразено е собствено становище за практиката на отчитане и нормативните изисквания по тези обекти (с.138 и сл.) **Трета глава** е за счетоводните аспекти на общинските бюджети в банковата система. Характеризирайки отношенията между банките и общините докторантът представя обобщени изводи за банковите сметки на общините в банките и същността на извършваните парични потоци. Обстойно са разгледани видовете приходи и разходи на общините и отчитането им в банките. В последната част на трета глава докторантът предлага оптимизиране на счетоводния модел за отчитане на приходите и разходите на общинските бюджети в банките като е съобразено обстоятелството, че общините все още не са включени в СЕБРА. В **заключението** са обобщени изводите и резултатите от изследването.

Ползваните **литературни източници** са 98 броя, включващи научно-изследователски и учебно образователни трудове на латиница и кирилица, интернет адреси, нормативни и други документи, като всичките са ползвани и цитирани в текста на дисертацията. *Големият обем на проучената литература доказва сериозно и отговорно отношение на докторанта към докторантурата общо и в частност към изследваната тема.* Цитирани са както български, така и чуждестранни учени-изследователи, както и нормативната регламентация. На тази база са развити идеите на докторанта, повече от които обогатяват счетоводната теория и практика по въпросите на създаването на счетоводна информация за касовото изпълнение на бюджета в банковата система.

Литературните източници са ползвани коректно като са спазени правилата за научна етика.

Приложенията са 4 броя. Те са по темата на дисертационния труд и подпомагат разбираемостта и обосноваването на изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е една от най-актуалните в икономическото пространство. Касовото изпълнение на държавния бюджет и общинските бюджети е с обществена значимост. Това налага тяхното постоянно счетоводно теоретично приложно характеризиране. Фактът, че бюджетните приходи и разходи са обект в дейността на

трите власти – законодателна, изпълнителна и съдебна, налага създаването на честна и достоверна счетоводна информация с надлежна документална обоснованост.

Считам, че разработената тема е принос в развитието на теорията и практиката на счетоводството по въпросите на отчитането касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките.

Изследваната проблематика е разработена изчерпателно, в логическа последователност и обосновано. Докторантът е овладял задълбочено и в детайли характеристиките и спецификите на отчитане на бюджетните приходи и разходи в банките. Теоретичните постановки по темата се анализират, сравняват и обобщават. Докторантът професионално познава и свободно борава с терминологията, подходите, методите, принципите и правилата в нормативната регламентация по тематиката. Изразява собствено мнение като умело го защитава и доказва. Представените модели за счетоводно отчитане бюджетните приходи и разходи в банковата система са разработени от автора въз основа на критична оценка на съществуващите такива, емпирични изследвания и анализ на практическите потребности. Предложени са усъвършенствания както при създаването на счетоводна информация, така и при документалната обоснованост на отделни стопански операции, свързани с бюджетните приходи и разходи като обект на отчитане в банките.

Обемът на дисертационния труд е по-голям от обичайно възприетия. Основният текст е 190 страници, структуриран в увод, три глави, които са съизмерно представени, и заключение. Допълва се от списък на ползваните литературни източници и приложения.

Илюстративният материал на разработката е достатъчен, подходящ и съответства на изследователските съждения, към които е представен. Състои се от фигури и счетоводни записвания, които са подходящо и ясно представени. Включени са в основния текст на труда и допринасят за по-добра разбираемост и аргументираност.

Научната, езиковата и стиловата редакция съответстват на изискванията за научно изследване. Не се установиха отклонения, повторения, смислови противоречия, неразбираеми пасажии. Стилът на изложение е ясен, логически последователен и обоснован.

Авторефератът отразява достоверно съдържанието на дисертационния труд. Представени са по-важните и основните съждения, виждания и становища на докторанта по разглежданата проблематика като е следвана структурата на разработката.

Авторът популяризира научните си изследвания по темата на дисертационния труд чрез публикуване на две статии в годишен алманах на научни изследвания на докторанти и два научни доклада в сборници от международни конференции. (Приложен е списък на публикациите.)

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Научните приноси са подходящо формулирани от докторанта и отразяват достигнатите постижения и резултати. По-важните от тях са следните:

Приноси с теоретичен характер:

- Оригинално и обосновано е авторовото определение за систематизиране на функциите на БНБ в процеса на касовото изпълнение на държавния бюджет и ежедневната актуалност на счетоводната информация в банките за динамиката и статиката на бюджетните средства.
- Теоретично е изяснено и аргументирано становището за същността на понятията „разход“ и „касов разход“ в счетоводството на банките

Приноси с приложен характер:

- Задълбочено и с професионална убеденост се защитава становището за теоретичната същност на бюджетните средства в банките. На тази база се обосновава предложената промяна в счетоводните сметки за отчитането им, а именно чрез сметки за отчитане на пасиви (чужд привлечен капитал).
- На база анализ на бюджетните разходи е предложена оптимизирана организация на отчитането им в банките.

IV. Критични бележки и въпроси:

Препоръката ми към докторанта е да отстрани повествователността в разработките си.

За практиката е актуален въпросът: Как се представя резултатът от касовото изпълнение на държавния и местните бюджети във финансовите отчети на банките?

V. Обобщена оценка и заключение:

С оглед на постигнатите научни резултати, представеният дисертационен труд е принос в теоретичен и приложен аспект по проблемите на отчитането на касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките. Той

представлява самостоятелно, завършено и оригинално научно изследване. Изпълнени са наукометричните критерии за дисертационен труд. Това е основание за положителната ми оценка и предложение към членовете на Научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” на Станислав Иванов Шишманов.

12.07.2021 г.

Изготвил становището:.....

/доц. д-р Камелия Савова, д.е.с./